

POROČILO
AGENCIJE ZA ENERGIJO O REALIZIRANIH
PRIHODKIH IZ UPRAVLJANJA PREZASEDENOSTI IN
NJIHOVI PORABI V REPUBLIKI SLOVENIJI ZA
OBDOBJE OD 1. JANUARJA DO 31. DECEMBRA 2019

Maribor, oktober 2020

Direktorica

mag. Duška Godina

1 UVOD

V evropskem uradnem listu je bila 14. junija 2019 objavljena Uredba (EU) 2019/943 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. junija 2019 o notranjem trgu električne energije (prenovitev) (v nadaljevanju Uredba EU 2019/943), ki v 19. členu spreminja dosednji način in obdobje poročanja podatkov o realizaciji prihodkov iz upravljanja prezasedenost. Do sprejetja navedene uredbe bi namreč Agencija za energijo (v nadaljevanju agencija) skladno s 6. poglavjem (točka 6.5) Smernic za upravljanje in dodeljevanje razpoložljive prenosne zmogljivosti povezav med nacionalnimi omrežji (Priloga 1 Uredbe (ES) 714/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o pogojih za dostop do omrežja za čezmejne izmenjave električne energije in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1228/2003 (v nadaljevanju Uredba ES 714/2009)) morala najkasneje do 31. julija 2020 izdelati Poročilo o realiziranih prihodkih iz upravljanja prezasedenosti in njihovi porabi za obdobje od 1. julija 2019 do 30. junija 2020. Prav tako bi morala agencija ugotoviti skladnost porabe prihodkov iz upravljanja prezasedenosti v tem obdobju s 16. členom in pripadajočimi smernicami Uredbe ES št. 714/2009 ter podati ustrezno izjavo.

Glede na to, da je Uredba (EU) 2019/943 razveljavila Uredbo ES 714/2009, Uredba EU 2019/943 pa se začne uporabljati šele leta 2020, se je agencija odločila, da bo podatke o realiziranih prihodkih iz upravljanja prezasedenosti in njihovi porabi za obdobje od 1. julija 2019 do 31. decembra 2019 objavila v poročilu za koledarsko leto 2019, v katerem podatke za prvo polovico leta 2019 povzema iz poročila o realiziranih prihodkih iz upravljanja prezasedenosti in njihovi porabi za obdobje od 1. julija 2018 do 30. junija 2019 (objavljenega v juliju 2019).

Vsebinsko poročanje skladno z Uredbo EU 2019/943 trenutno ni mogoče, saj pogoji, ki bi omogočali predpisano poročanje (poročanje mora biti izvedeno skladno z metodologijo, ki jo bodo pripravili operaterji prenosnih sistemov v posvetovanju z regulativnimi organi in posredovali ACER do 5. julija 2020¹), niso izpolnjeni.

Na podlagi predhodno navedenega je zato to poročilo izdelano skladno z določbami Uredbe ES 714/2009, ki v 16. členu (Splošna načela upravljanja prezasedenosti) v točki 6 opredeljuje, da se vsak prihodek, ki nastane zaradi dodeljevanja povezav, uporabi za naslednje namene:

- (a) zagotovitev dejanske razpoložljivosti dodeljene zmogljivosti in/ali
- (b) vzdrževanje ali povečanje povezovalne zmogljivosti prek naložb v omrežje, zlasti z novimi povezovalnimi daljnovodi.

V nadaljevanju navedena določba predpisuje, da če prihodkov ni mogoče učinkovito porabiti za namene iz točk (a) in/ali (b), se lahko ob upoštevanju odobritve regulativnih organov zadevnih držav članic uporabijo v najvišji vrednosti, ki jo določijo ti regulativni organi, kot dohodek, ki ga regulativni organi upoštevajo pri

¹ 4. odstavek 19. člena Uredbe EU 2019/943

odobritvi metodologije za obračunavanje omrežnih tarif in/ali določanju tarif, in o takšni odobritvi obvestijo Agencijo za sodelovanje energetskih regulatorjev. Preostali prihodki se prenesejo na ločen interni račun, dokler jih ni mogoče porabiti za namene iz točk (a) in/ali (b).

Poročilo vsebuje informacijo o realiziranih prihodkih iz upravljanja prezasedenosti in njihovi porabi v Republiki Sloveniji za obdobje od 1. januarja do 31. decembra 2019. Prihodki iz upravljanja prezasedenosti so bili realizirani na podlagi izvajanja dražb na mejah Republike Slovenije, kjer ima slovenski prenosni sistem povezavo s sosednjimi sistemi.

2 OPIS IZVAJANJA DRAŽB NA MEJAH REPUBLIKE SLOVENIJE

Področje dodeljevanja in uporabe medobmočnih prenosnih zmogljivosti (v nadaljevanju MPZ) je v EU do 4. julija 2019 urejala Uredba ES 714/2009, od 5. julija naprej pa Uredba EU 2019/943, ki predstavlja prenovitev stare uredbe. Obe uredbi med drugim zahtevata obvezno uporabo tržnih metod dodeljevanja razpoložljivih MPZ v vseh časovnih obdobjih. V letu 2019 sta to področje dodatno urejali še Uredba Komisije (EU) 2015/1222 o določitvi smernic za dodeljevanje zmogljivosti in upravljanje prezasedenosti (v nadaljevanju Uredba EU 2015/1222), ki ureja področje določanja in dodeljevanja MPZ za dan vnaprej in znotraj dneva, in Uredba Komisije (EU) 2016/1719 o določitvi smernic za terminsko dodeljevanje zmogljivosti (v nadaljevanju Uredba EU 2016/1719), ki ureja področje določanja in dodeljevanja MPZ za obdobja, ki so daljša od dneva vnaprej.

Uredba EU 2015/1222 določa, da mora dodeljevanje MPZ za dan vnaprej potekati v okviru enotnega spajanja trgov na način avkcijskega trgovanja. Tudi dodeljevanje MPZ znotraj dneva mora potekati v okviru enotnega spajanja trgov, vendar na način sprotnega trgovanja. Uredba EU 2016/1719 po drugi strani določa, da lahko za časovna obdobja, ki so daljša od dneva vnaprej, dodeljevanje MPZ poteka v obliki dodeljevanja fizičnih ali finančnih pravic uporabe MPZ z uporabo eksplicitnih dražb. To dodeljevanje mora potekati preko skupne evropske dražbene platforme in z uporabo enotnih pravil za skupni evropski trg.

Slovenija je z mejo z Italijo že od februarja 2014, z mejo z Avstrijo pa od julija 2016 vključena v tako imenovano vseevropsko spajanje trgov za dan vnaprej. Junija 2018 je bila v to spajanje trgov vključena tudi slovensko-hrvaška meja. To pomeni, da je v celotnem obdobju poročanja dodeljevanje MPZ za dan vnaprej na vseh mejah, na katerih ima Slovenija medobmočne povezave, to je slovensko-avstrijski, slovensko-italijanski in slovensko-hrvaški, potekalo v okviru vseevropskega spajanja trgov, torej skladno z določili Uredbe EU 2015/1222.

Dodeljevanje MPZ znotraj dneva na slovensko-italijanski meji je v celotnem obdobju poročanja potekalo v okviru bilateralnega spajanja trgov obeh držav znotraj dneva z

uporabo bilateralnih implicitnih dražb, ki potekajo že od leta 2016. V okviru tega spajanja trgov se za vsak dan izvajata dve implicitni dražbi, pri čemer se pri prvi dodeljujejo MPZ za vse ure dneva, medtem ko se pri drugi dodeljujejo le za zadnjih osem ur dneva. Prva dražba se izvaja dan pred dobavo v popoldanskih urah, druga pa v dopoldanskih urah na dan dobave. Gre za pilotni projekt, pri katerem sodelujeta sistemska operaterja in borzi z električno energijo Slovenije in Italije. Taka rešitev je skladna tudi z Uredbo EU 2015/1222, ki predvideva možnost uporabe tako imenovanih regionalnih dopolnilnih dražb. Vendar bo rešitev v prihodnosti morala biti dopolnjena z uporabo sprotnega trgovanja v času med obema dražbama. V letu 2019 je prišlo tudi do pomembnega dogodka na področju dodeljevanja MPZ znotraj dneva. Dne 20. 11. 2019 se je namreč Slovenija na mejah z Avstrijo in s Hrvaško vključila v enotno vseevropsko spajanje trgov znotraj dneva, ki je bilo zasnovano v okviru projekta XBID.

V okviru terminskega dodeljevanja MPZ, ki ga pokriva Uredba EU 2016/1719, so se na vseh slovenskih mejah zmogljivosti dodeljevale na letni in mesečni ravni. To dodeljevanje je potekalo v obliki eksplicitnih dražb, na katerih so se dodeljevale zmogljivosti v obliki fizičnih pravic uporabe z uporabo načela »uporabi ali prodaj«. To načelo pomeni, da se vse zmogljivosti, ki jih imetniki do določenega roka ne nominirajo in s tem potrdijo njihove dejanske uporabe, prenesejo na dodeljevanje za dan vnaprej, pri čemer imetniki pravic uporabe MPZ kot nadomestilo prejmejo plačilo v vrednosti produkta cenovne razlike med trgoma, dosežene pri spajanju trgov za dan vnaprej, in količine neuporabljenih zmogljivosti. V vlogi skupne platforme za izvajanje dražb je na vseh slovenskih mejah nastopala dražbena hiša JAO (Joint Allocation Office) s sedežem v Luksemburgu. Pri izvajanju vseh dražb na letni in mesečni ravni na slovenskih mejah so bila uporabljena tako imenovana harmonizirana dražbena pravila, ki se uporabljajo tudi na vseh drugih mejah na skupnem evropskem trgu z električno energijo.

Pri dodeljevanju zmogljivosti v okviru spajanja trgov je na slovenski strani poleg sistemskega operaterja, družbe ELES d.o.o., sodelovala tudi družba BSP Energetska Borza d.o.o., ki jo je agencija decembra 2019 ponovno določila za imenovanega operaterja trga z električno energijo (IOTEE) za trgovalno območje Slovenije.

3 REALIZACIJA PRIHODKOV IZ UPRAVLJANJA PREZASEDENOSTI

Sistemskega operaterja je v obdobju od 1. januarja do 31. decembra 2019 realiziral 36.746.780 EUR prihodkov iz upravljanja prezasedenosti. Navedeni prihodki iz upravljanja prezasedenosti so bili realizirani na vseh mejah, in sicer:

		v EUR
MEJA	2019	
Avstrija		19.478.813
Hrvaška		2.760.588
Italija		14.507.379
SKUPAJ		36.746.780

Tabela 1: Realizirani prihodki iz upravljanja prezasedenosti v obdobju od 1. januarja do 31. decembra 2019

4 PORABA PRIHODKOV IZ UPRAVLJANJA PREZASEDENOSTI

Iz podatkov systemskega operaterja o realiziranih prihodkih iz upravljanja prezasedenosti in njihovi uporabi za obdobje od 1. januarja do 31. decembra 2019 izhaja, da so prihodki iz upravljanja prezasedenosti za navedeno obdobje skladno s prikazom v Tabeli 2 namenjeni za:

- zagotovitev dejanske razpoložljivosti dodeljene zmogljivosti (Uredba ES 714/2009, 16. člen, točka 6a)
- vzdrževanje ali povečevanje povezovalne zmogljivosti prek naložb v omrežje, zlasti z novimi povezovalnimi vodi (Uredba 714/2009, 16. člen, točka 6b) in
- dohodek, ki ga regulativni organ upošteva pri odobritvi metodologije za obračunavanje omrežnih tarif in/ali določanju tarif (Uredba ES 714/2009, 16. člen, točka 6 - drugi pododstavek).

		v EUR
Poraba prihodkov iz upravljanja prezasedenosti tekočega obdobja (Uredba 714/2009, 16. člen, točka 6)	2019	
Za zagotovitev dejanske razpoložljivosti dodeljene zmogljivosti (Uredba 714/2009, 16. člen, točka 6a)		66.886
Vzdrževanje ali povečevanje povezovalne zmogljivosti prek naložb v omrežje, zlasti z novimi povezovalnimi vodi (Uredba 714/2009, 16. člen, točka 6b)		6.785.856
Kot dohodek, ki ga regulativni organ upošteva pri odobritvi metodologije za obračunavanje omrežnih tarif in/ali določanju tarif (Uredba 714/2009, 16. člen, točka 6 - drugi pododstavek)		29.894.038
SKUPAJ		36.746.780

Tabela 2: Poraba prihodkov iz upravljanja prezasedenosti v obdobju od 1. januarja do 31. decembra 2019

Stanje prihodkov iz upravljanja prezasedenosti preteklih obdobj na ločenem internem računu systemskega operaterja 31. decembra 2019 znaša 45.829.540 EUR.